

RENOMS DE CASES DE MÓRA D'EBRE

Treball del Col·legi Públic “Lluís Viñas” de Móra d'Ebre

6.1 *Renoms i significats*

ABELLOT: Tenien eixams d'abelles.

AIGÜERO: Venien aigua.

ANTON DEL RUC: Gentil home que venia rucs.

ANDALUS: Eren d'Andalusia.

ARRISCAT: Era uin home molt alegre que sempre volia fer de tot. Una altra versió: Hi havia un nen que anava venent sabatilles per les cases, ja que les feien a casa seva, i de tan petit que era la gent li deia que era molt arriscat.

BALERO: Venia nombroses cordes, cabassos, etc.

BANCO

BARRANC: Vivien en un barranc.

BASSURERO: Perquè anava buscant per les escombraries i li van manar que recollís l'escombraria “brossa”.

BATA: Tenien una botiga de roba.

BATEA: Era de Batea i va venir a viure a Móra.

BENITETA: L'avantpassat es deia Benito.

BESEIT: Eren de Beseit i van venir a viure a Móra.

BESSÓ: Durant 2 o 3 generacions els successius matrimonis van engendrar bessonada.

BITXA: Perquè era molt petita.

BONAVIDA: Era el cognom de la persona en qüestió.

BOTER: Feien bótes.

BOTERET: Feien bótes.

BUFALLEIXES: Hi vivia un solter que per netejar bufava la pols.

CABASSERA: Els vells de la casa feien cabassos.

CABO: Antigament ascendent caporal de la guàrdia civil.

CADIRER: Feien cadires.

CACAUERA: Venia cacaos al cine que hi havia abans al carrer Dr. Peris (cine Pepito).

CADERNERO: Sempre anava a caçar cadernereres.

CAGAFONTS: Perquè es va cagar al sòcol de la cantarella el dia de la inauguració.

CAGATRONES: Perquè un dels avantpassats d'aquesta casa diuen que es va cagar en una trona.

CALÀNDRIA: Era afeccionat a caçar calàndries.

CALDERER: Un home que arreglava calderes.

CALERO: Feien calç.

CAMA VERDA: Perquè tot ho veia verd. Mirava una cama i deia que era verda.

CAMPANA: Era un home que parlava molt i ho portava tot de cap. Feia més mal de cap que una campana.

CANDIO: Un dels avantpassats era molt bona persona.

CANTAFEO: Referència a un home que era lleig.

CANQUILLAIRE: Arreplegaven quincalla.

CANYISSER: Feien canyissos.

CAPELLANS: A l'enterrament d'un avantpassat només hi van anar capellans.

CAPITÀ MANAIA: Manava els romans a la processó de Setmana Santa.

CARABASSONA: Tota la família estava tocada de l'ala i entre ells mateixos es deien: "Ets més ruc que un carabassó".

CARABINA: Era carrabiner.

CARBONER: Treballava i venia carbó.

CARBONILLA: Venien carbó.

CARNISSER NOU: Era el nou carnisser de Móra.

CARRASCOT: Vivien als voltants del poble en una casa amb moltes carrasques.

CASITA: Casa de dones públiques.

CAVAROGLES: Perquè deien que cavava a rogles.

CARTERO: Perquè és carter.

CARXOFERA: Perquè, somnàmbul, anava a robar carxofes.

CASERO: Era el cognom.

CASILLERO: Era un home que anava sempre amb carro. Vivien en una *casilla*.

CAVALLÉT: Eren forts, valents.

CELLUT: Tenia les celles llargues i juntes que li arribaven al nas.

CENDROLE: Sempre treien la cendra de casa.

CERER: Feien material de cera.

CHIMO: Tenien una carameleria.

CIRERA: Tenia la cara rodona i vermella com una cirera.

CISTELLER: Feia cistells i tot tipus d'estrís de palma.

CODONYADO: Pastisser l'especialitat del qual era el codonyat.

COIXO: Perquè un avantpassat era coix.

COMA: Van viure uns anys en una masia anomenada Partida de la Coma.

CONDE: Es feien passar per comtes.

CORBERO: Perquè vivia a Corbera un cert temps.

CORRALERO: Es quedava a dormir al corral perquè no li toquessin cap corder.

CORREU: Era una casa que acaparava tots els correus.

CORCHO: Era un home que es dedicava a recollir el suro dels arbres de les altres persones.

CORDELLS: Perquè feien molts cordells.

CORDERS: Perquè tenien molts corders.

COTTITA: Era una dona molt vella i petiteta.

COURER: Perquè era soldador i tocava molts tubs de coure.

CREMALLAGUTS: Un avantpassat estava arruïnat i per cobrar els diners de l'assegurança va cremar el seu llgut, però tothom se'n va assabentar.

CUBANA: Perquè va anar a Cuba i després va tornar.

CULOT: Tenia el cul gros.

CARLITA PARAMETO: Era una dona que anava mal vestida.

FARINERA: Venien farina.

FARO: Tenien una botiga de roba que es deia "EL FARO".

FATARELLUT: Eren de la Fatarella.

FAVERA: Els agradaven molt les faves.

FERRETES: Un home que treballava amb ferro.

FERRÚS: Un home que treballava amb ferro.

FIDEUER: Perquè tenia una fàbrica de fideus.

FLORES: Un jove de la casa volia sortir amb una noia i per fer-ho li enviava flors.

FORMIGULLA: Era una casa molt gran.

GARCHO: Es tracta d'un home que durant la guerra s'amagava on podia. Un dia es va amagar en un corral on hi havia 4 titots i un li picà a l'ull.

GEGANT: Perquè tots els avantpassats eren molt alts.

GEPO: Un avantpassat havia estat geperut.

GERONA: Era el seu cognom.

GINESTEROL: Descendien de Ginestar.

GITANO: Els avantpassats eren gitanos.

GUARDABARRANCS: Era un guarda forestal.

GUIXERA: Era un home que treballava i feia nombrosos sacs de guix.

GUAPA: Era una dona molt maca.

IAIO: Era un avi que vorejava els 100 anys.

JOANET DE LA BARCA: El cap de la casa duia un llagut.

JUANITETES: El pare es deia Juanito i la mare i la filla sempre anaven juntes.

L'HORT DEL CONVENT: Una família que es va establir en un terreny per treballar-lo i allí hi va haver edificat un convent de frares.

L'HORT DE VALLS: Perquè son avi es deia Valls i tenia un hort.

L'HOSTAL DE SANT ANTONI: Era un hostel on s'establia la gent.

L'HOSTAL: Era una casa d'hostalatge.

LLESCA: Era una casa de dones públiques.

MADRINA DEL BAR: Era la llevadora.

MACARENA: Un familiar tenia una gran devoció a la Verge Macarena.

M. LA PENTINADORA: En temps antics era la pentinadora del poble.

MACO

MALAGUENYO: Perquè era de Màlaga.

MALÀNIMA: Era una dona caracteritzada pel seu aspecte tosc i vident.

MAMELLUDA: Perquè tenia els pits més grans de Móra.

MANGA: Un membre de la família era pidolador.

MANGRANETA: Era un pare tan petit que li deien mangrana.

MANJANOT: Era un home molt divertit i de la broma.

MARINO: Un avantpassat havia estat mariner.

MATAGOSSOS: Perquè un dels familiars antics d'aquesta família va matar uns gossos.

MATA-RABOSES: Era un home que es distreia molt parant trampes per a les raboses.

MELIC: Es tractava d'un home que tenia el melic herniat i sortit cap a fora.

MENTIROLA: Era un home que contava moltes mentides i la gent li cantava: "Mentiro-la, posa el cap a la cassola".

MEQUINENSA: Eren de Mequinensa.

MERDEGUER: Sempre anava a buidar les clavegueres.

MITJASARDINA: Eren tan gasius que en lloc de comprar dues sardines en compraven una i la partien per la meitat.

MOIXARRO: Matava als moixons.

MONTAGUT DE L'ERA: Davant de la casa hi havia una era.

MONYA: Totes les dones portaven monyo.

MORELL: S'encarregaven de la cria de gallines i morells.

MORROTI: Els deien així perquè el seu avi tenia cara d'hipopòtam.

MONTAGUT DE L'ERA: Perquè tenia casa seva a l'Era (Plaça de Dalt).

MUSENYA: Cognom de la persona en qüestió.

MÚSIC: Totes les generacions havien estat músics.

MUT: Perquè era mut de naixença. Treballava de fuster.

NEGRE: Era molt bru de pell.

NEUS DEL RECADER: Anaven cada dia a Reus a buscar encàrrecs.

NOIA: Casa rica en terres.

ORELLUT: Tenia les orelles molt grosses.

PADAMETO: Era una dona que es ficava tota classe de roba als pits i així se li veien més grossos.

PAGABA: Venen gots, tasses, etc.

PALERMO: Un avantpassat havia anat a Palerm i només feia que parlar d'allí.

PALOMO: Perquè li agradavem molt els coloms.

PALLETA: Tenien un paller molt gran.

PANISSO: El seu pare va ser forner i els agradava molt el pa.
També una altra versió: Un home de la casa pastava panís de Móra la Nova.

PANTALONERA: Antigament feia pantalons.

PANTONIET: Un de la casa es deia Josep Antoni i de tant anomenar-lo li va quedar Pantoniet.

PANXOTA: Eren quatre germans. Tres estudiaven i un era pagès i tenia molta panxa.

PARDALERO: Aquestes persones tenien un hostal.

PATAQUERA: Perquè venien pataques.

PAVITO: Era una casa on venien pa.

PÈL DE RATA: Tenial el pèl despentinat com una rata.

PELL DE RATA: Matava les rates i els treia la pell com a diversió.

PEDREGAL: Repetia molt sovint: “Quin pedregal!”.

PEIXER: Tenien una peixateria.

PEM: Afeccionat a caçar amb escopeta: Pem! Pem! Pem!

PEPETA: Família molt rica i el cap de família es deia Pepeta.

PEPETA DEL CULLERER: Venien culleres.

PEPITO DEL GEL: Tenien una fàbrica de gel.

PERE DEL FORN: Tenien un forn de pa.

PERET DE LA GUIXERA: Treballava a la guixera de Móra.

PERE DE LES MULES: Per anar a Reus a vendre les ametlles, tothom portava ases i ell portava mules.

PICHIRRI: Tenien una sala de ball i la seva orquestra era la Pichirri.

PILAR DE CASA: El pare era petitet, i deia que era el pilar de casa.

PINELLA: Perquè el seu pare era del Pinell.

PINTOR: Tenia com a ofici pintar.

PIPA: Perquè fumava en pipa.

PIXALLARG: Eren nois que feien concursos a veure qui pixava més lluny.

PLATA: Era una reiaia que era molt neta.

POCA SON: Eren molt treballadors i dormien molt poc.

POLDET: Un avantpassat es deia Leopoldo i era molt petit.

POLL: Tenien un cafè; el cognom era poll.

POTA DE RUC: Portava un carro i tot pujant una costa li va marxar el ruc i el carro se'n va anar costa avall. En arribar a casa va donar una puntada de peu a la pota del ruc.

QUADRES: Tenien una casa de queviures.

RACO: La casa estava al final d'un carreró sense sortida.

RAFEL DELS GOSSOS: Tenien molts gossos.

RANCHO GRANDE: Era una taverna on cantaven: “Allá en el rancho grande,...”.

RASQUERA: És de Rasquera.

RÈCORD: Tenien un cavall que deien que seria el primer que batria el rècord del món.

RECORD: Tenia i té molts records, aixades, destrals,... Ho arplegava tot.

RENEGADA: Perquè una avantpassada va festejar amb diferents homes, però tots la van deixar.

RENEGAT: Que renegava.

ROBAT: Perquè li van robar diners.

ROIG: Tenia les galtes vermelles.

ROMERO: Va ser l'home de Móra que va tenir més romers.

ROS: Tots els familiars tenien el pèl ros i el seu avi tenia una barba llarga i rossa.

SABOGUES: Era una persona conforme, saboga.

SABONER: Era un bon home que tenia una saboneria i ell feia sabó.

SALONI: Era una casa de pagès.

SABATA: Era una casa de pagès. I l'amo feia de sabater.

SAMARRETA: Era un pastor que mai no es canviava la samarreta.

SANT CRISTO GROS: Perquè per Setmana Santa portava el Sant Crist.

SAURÍ: Perquè sabien on hi havia aigua.

SARDINETA: Sempre que pregonava deia: "sardineta".

SEDONET: Tenia de cognom Sedó i era molt petit.

SENIET: Era una família que vivia a les sènies i el cap de família era baixet i petitet.

SERÈ: Home que anava al defora i sempre estava tranquil.

SOQUER: Era un antic espartenyer.

SOLERET: Eren de cognom Soler i com que eren molt baixets...

SUBIRATS: Era una casa molt rica.

SUEC: Li deien sueca perquè el marit era suec. Casa molt rica en terres, però amb molts pocs diners.

TANES: Home que passava de tot. Una altra versió: Era un home que ballava i un cosí li va dir que semblava que ballava la tana.

TARUMBA: Perquè estaven una mica tarumbes.

TINTORERA: Eren tintorers.

TITETA: Perquè donava menjar a les gallines: tites, tites,...

TOMACA: Menjaven molts tomàquets.

TORT: Tenia mala mirada.

TORTET: Perquè quan llaurava sempre ho feia tort.

TRAGADIENTES: Era un home que es va tragar la dentadura.

TREMOLINS: La seva dona, molt nerviosa, sempre tremolava.

TREMPAT: Hi havia un malalt en aquesta casa i quan la gent els preguntava com estava, deien: “Més trempat”.

ULLOTS: Era un sabater que ho remenava tot.

VALIENTE: Era molt valent.

VENTANA: Era un fuster que només feia finestres.

VIELA: Perquè el seu pare es deia Viel.

XABETS: Casa molt rica.

XANO: Perquè quan caminava sempre deia: “anirem xino-xano”.

XARANA

XIPRER: Tenien molts xiprers al jardí.

XURXILL: Perquè l’avi fumava molts cigars havans i tenia un bigoti com el de Churchill.

XOCOLATINA: Dona llépola que menjava xocolata amb abundància.

LA PATAFÍSICA AL REGISTRE CIVIL

Com és sabut, la patafísica és la ciència dels fets improbables o irrepitibles. Éssent l’experimentació un fet bàsic en la investigació científica, molts considerarien la patafísica com l’anticència, però la veritat és que té molts practicants, des del seu creador, l’escriptor francès Alfred Jarry, fins a un matrimoni suec (els seus noms no han estat revelats per la policia) que van imposar al seu fill el nom de **Brfxxccxxmnpccclllmmmpxvclmnc k ssqlbb11116** (segons ells, es pronuncia Albin).

La parella explicà que aquest nom era “una formulació plena de sentit i tipogràficament expressionista, que considerem com una nova creació artística en la tradició patafísica en la qual creiem.

Els jutge, que els cominava a donar al nen un nom menys original, no es va deixar comoure per aquest raonament i els imposà una multa de 5.000 coronas (95.000 Pta). Els pares han apel·lat.

JMAiO